

In fine s'a facutu vorba si despre aceea, că — cum se póte partit'a in discussiunea speciale? Inse fiindu că parerile se manifestara fórté diferit'orie, decidera asupra a acestei cestiuni se amená pana la alta ocasiune.

Pesta in 17 martiu.

(X) Daca sum bine informatu, ministrii Beust si Becke au si sositu in capitala, pentru de a luá parte la unele negociatiuni ponderóse. — Maiestatea Sa va cercetá adi teatrulu natiunalu magiaru; — éra in dilele aceste va fi pe campulu Racosiului, aprópe de Pesta, nesce exercitiuri mari de manevra militaresci, — Mai. Sa inca va fi de fatia.

Din parte competinta sum informatu că romanii din Zarandu au trimisu vre-o dóue memorande la ministeriu, prin cari voru se a-rete adeveratele dorintie ale poporatiunei de acolo, — oomunitatile din acestu comitatu au adresatu la ministeriu petitiuni provédute cu nenumerate subscrieri si ceru cu taria ca se denumésca in fruntea comitatului Zarandu totu comitele supremu de acuma Ilustr. Sa dlu P. Poposiu care posedé deplin'a incredero a comitatului intregu. Acésta ingrigire a bravorilor zarandani e fórté corespundietória giurstariloru de fatia candu nenumeratei aspiratori la directorie si demnitati mari neintreruptu impresóra ministeriulu cu informatiuni false cari usioru potu seduce si pre celu mai bunu guvern. — Scimu bine că magiarii si mai multi sateliti de ai loru neincetatu se veresou pe la locurile mai nalte si se nisuiescu a demustrá că au popularitate, si dieu că poporulu romanu numai in ei are incredere, apoi totu deodata nu pregeta a se falí cu numele de luptatoriu pentru *libertatea constitutiunala* (?) — Ómeni nerusinati de acestia sunt si in alte parti, cari daca voru fi ascultati potu stricá multu atatu romaniloru catu si magiariloru. — Lumea scie se judece acum'a si cu propri'a sa minte, — patriotismulu, constitutionalismulu nu e monopolulu unora si altora, ci proprietatea toturora cari se sciu desbracă de egoismu si fanfaróne ambitióse . . .

Chiar a propos mi vine la mana „Concordia“ de adi, in care cetescu o corespundintia din Aradu; autorulu ei nu se subscrie cu numele seu propriu ci cu pseudonimulu: „unu romanu,“ curendu inse cunoscemu lupulu si in pelea mnelului si fiindca face asiá fumu mare laudandu-se pe sine si pe protectorii sei. A. T. Péter si Török ambii aspiranti de comite supremu in acelu comitatu romanu, acestu fumu indata tradéze pe renumitulu renegatu. — Acest'a inca e unulu din acei luptatori pentru libertate constitutiunala — cu gura si in interesulu pungei, — apoi unu astfelu de nerusinat u voiesce a criticá dreptiunea „Albinei“ fatia cu ministeriulu magiaru, — unu astfelu de carapteru . . . indresnesce a dice despre brav'a intielegintia romana din Aradu că suntu reactionari, birocrati . . . ? — Acésta vulpe imbracata in haine santite si hranita cu prescurile si colacii poporeniloru sei romani se face unel'ta strainiloru lucrandu contra natiunei sale, condusu abunaséma totu de acea amoré de libertate constitutiunala (?) si patriotismu (??) cu care se totu falezcu toti acesti jesuiti!

Vedemu dara de aci că nu numai pe cale privata sciu lucrá acesti venditori ai causelor natiunale, nu numai pe ascunsu se facu apostoli mintinosi ai poporulu romanu, ci chiaru si in publicitate, in jurnalistic'a natiunala (daca amu potó privi „Concordia“ de fóia natiunala) si-au aflatu terenu pe care si-facu estravagantiile loru antinatiunale.

Totu in acésta fóia cetimu si o corespundintia de asemene soiu si intentiune, in carea éra unu astfelu de patriotu constitutiunala (?) si-bate jocu de conferintia intielegintiei romane din Siomcut'a mare despre care s'a scrisu si in „Albina.“ Anonimulu patriotu dice că s'au adunatu la dlu Buteanu nesce betivi, cari au decisu ca se faca o petitiune in favórea bravulu comite supremu a cottului Cetatea de pétra, pre care lu numesce beamter birocratu de a lui Bach, inse adauge că constitutiunali (??) de acolo, adeca intielegintia cea adevérata (??) si poporatiunea acelu comitatu nu mai póte suferi pre acelu beamter si birocratu de comite supremu, inse dorintiele loru (???) suntu concentrate in préstimatu barbatu . . . . Óre cine va fi acestu préstimatu barbatu care so se puna in loculu Ilustr. Sale dlu Siorbanu? — Corespundintele nu ni spune, căci dlui Pap Zsiga redactorulu „Concordiei“ intrerumpe aci firulu corespundintiei si cu modesti'a-i caractéristica dice că n'a voitu se publice numele acelu

lui préstimatu barbatu, de óra-ce respectivulusi aceea nu odata, ci de cate ori am socotitu a acuma se lupta pe calea jurnalistica pentru — fi la locu se rectificamu parerile. — Asiá mergu constitutionalismu firesce, pentru care s'a sacri-la noi consultarile; vorbiri parlamentari nu se ficatu si a patimitu atate si atate, — apoi sem-au du in conferintiele nóstre, si nu sciu, unde ar tiulu seu celu asidere caracteristicu lu indém-poté aflá dlu Brutus vre-unu conducatoriu, care na ca se apere (?) pre dlu Siorbanu dicendu in conferintiele nóstre se póta sustiene unu ordu că nu e elu de vina daca lucra contra (?) inte-parlamentariu, fara-a atrage asupra-si invinuireselor comitatelorú căci ca unu beamter s'rea, că constringe libertatea vorbirii. elevu crescutu de Bach nu potea face altu ceva Sum securu, că dlu Brutus nu si-au trasu de catu ceea ce facu toti reactionarii. . . . intru séma cu consciint'a sa candu relativu la vorbi-altu chipu spéra dlu Pap Zsiga că dlu ministrii, séu mai bine dicendu, la intrevorbirile stru va primi informatiuni bune si pe bas'a a-presidelui conferintiei, cele ce dsa nu le afla cestora va denumi unu comite supremu care va demne de publicatu, vorbesce de *ambitiune* corespunde dorintieloru acelu ómeni — con- *personala*. — Noi am tinentu aici conferintie stitutiunali si patrioti buni. Dominum — co- si pana candu inca nu venise intre noi dlu gnoscite vestrum!

Denique totu adevéru remane aceea că lupulu numai perulu si-lu schimba inse neravulu — nici candu.

Aradu, 16 martiu 1867.

Nu se póte negá, că o parte maro a publicului cititoriu de rendu nu pentru acésta in la mana unulu séu altulu diariu, ca din acelu se studieze situatiunea si intrebarile, cari fórmeza politic'a dilei: ci lu-ia mai cu séma pentru ca se védia ceva nou, si se afla ceva de distraectiune; apoi lectorii de felulu acest'ase multiamescu cu o citire superficiala, si daca dau d-vre-unu persiflagiu trivialu, séu de unele apostrofari copilaresci, se delectéza in aoele, si a plauda pre autorulu loru.

Pe unu publicu ca acest'a de galeria a potutu contá si dlu Brutus, candu articolulu seu din numerulu 26 alu „Albinei“ l'au imbracatu intr'unu limbagiu, care nu e in stare de a face onóre jurnalistic'e nóstre, cu atat'a mai ptientu autorului, si care me silesce se me maicoccupu putientelu cu persón'a dlui Brutus, cu tóto că am nainte ochiloru regul'a: ca cu vin'a mea jurnalistic'a nóstra nici candu se nu se dejosésca a fi campu pentru certe personali.

Cu cele premise nici decum nu voiescu a-mi revocá adevérint'a, ce o amu datu alta data despre anim'a cea buna a dlui Brutus; ci mai vertosu dupa cate le sciu eu, marturisescu: că amu sperantia buna, că dlu Brutus, care e unu june inca nepatitu, si intre noi e unu omu inca nou, cu insintarea in versta va privi mai seriosu impregiarile nóstre de aici, si emancipandu-se de sub influentiele, care l'au domnit de candu se afla intre noi. — scitu-se ca chiaru si pe campulu jurnalisticu o va chipsui ca unu barbatu nu numai cu anima buna, dar si intieleptu.

Cerendu-mi spatiu la acésta introducere, vinu acum la cele ce scrie dlu Brutus in provocatulu numeru alu „Albinei,“ si din respectu vocatu publiculu maicoptu, canta se facu unele reflexiuni, tocma de asiá si stricá bucuri'a ce o are dlu Brutus pentru succesulu incercarú sale, de a inaltia si dobori, a albi si negri dupa priceperea sa pre unii si pre altii dintre ómenii nostri, despre cari pana acum lumea nu au sciutu se fie antagonisti, unii erostrati, altii magiaroni, altii éra si Iuda si Farisci, dupa cum vre dlu Brutus.

Se vorbimu dara la lucru. — Dlu Brutus nu afla nimica esentialu in cele ce am scrisu in articulu meu din numerulu 22 alu „Albinei;“ dsale i vine totu atat'a: daca conferintia romaniloru aradani s'au declaratu fara rezervata pentru constitutionalismu, ori au primitu encomiile facute de cutare domnu alu nostru absolutismulu; totu atat'a: daca cineva in restituirea constitutiunei Ungariei vede, séu nu vede unu felu de garantia pentru unele libertati si institutiuni de mare insemnetate pentru poporulu nostru; totu atat'a: daca cineva socóte a partecipa in bucuri'a altor'a cu o dispusetiune a animei omogena, ori eterogena.

In locu de a discute aceste diferentie esentiale, dlu Brutus se imprinde in vorbirile presidelui conferintiei, si socóte că pre cineva l'au dorutu capulu, pentrucá dsa acele nu le-au publicatu in articulu seu. — Noi la conferintia aradana nu ne-am adunatu ca la unu parlamentu cu programe, cu propuneri si cu dictiuni gat'a in posunariu; ci ne-am adunatu asiá dicendu improvisati, ca in momentulu urgentiei in modulu celu mai confidinte se ne convorbim despre cele ce amu avé de facutu pe terenulu politicu. — Va sci bine dlu Brutus, că membrii conferintiei nóstre nu au pré avutu timpu de a se pregati, ca in discussiuni se póta observá tóte forme parlamentari. Am vorbitu acolo cei ce am vorbitu, mai multu ca incepatori, unulu mai pe largu, altulu mai pe scurtu, cu séu fora marginire la intrebarile precisate,

ce le-amu scrisu in partea acést'a, le-amu dupacum mi le-au spusu insusi dlu Brutus anumit'a di nainte besericei romano-catolice. — Le am scrisu intre marginile discretiunei, tandu pe acé'a: ca unu deregatoriu se se sfii, pentrucá la provocarea superiorului fostu gat'a a partecipa la unu cultu de dieescu. — Nu am avutu martori la discutiune cu dlu Brutus, care acum recurge la beneficii negarii categorice, si la incriminare cu *ambitiune malitíosa*. — Au negatu dsa la o masa plina de óspeti si aceea: că dsa ar fi autorulu articolului I. alu referatei conferintia nóstra, nefindu acelu subscrier nimene; acést'a au facutu dsa, dupa ce l'ara'ta sa au esperiatu displicentia conferintie dou'a, tinentu intre publicarea articulu. Acum dara dlu Brutus e iniciatu bine in tatiuni; éra mie fatia cu demintirea dsale si remane alta, decatu a me provocá la totu cari cunoscu trecutulu meu, si cari sciu: că am scornitu, nici am portatu vreodata calu ba nici le-amu ascultatu fara despretiu si dignatiune.

In fine dlu Brutus scie se fie si mosu, candu nu da publicitatei numele juratu natiunalistu de aici, care de diuma ingagiatu la unu postu mai destinsu in ministeriu alu „magiariloru,“ ce-dupa Brutus — e unu blamagiu pentru persóna spectivulu. — Fie asecuratu dlu Brutus respectivulu si-tiene de onóre mare, ca crarea pazei, liniscei, comoditatei si a tuturor emolumintelor materialu si spirituali, ce aici, s'au potutu resólvu, se primésca even in ministeriulu Ungariei unu postu acomodat pentru a face besericei sale servitii bune, rora lipsa sub sistemele cadute s'au si fórté tare, si prin care densulu socóte a curge oatu mai bine la o deslegare noroie intrebarii despre regularea trebiloru beserice si scolastice ale confesiunei, de carea se — Sciu că sunt multi romani, dóra chiar in societatea dlui Brutus, carora nul ne la socotéla prosperarea cutarei comunitati, si i dóre ori-ce institutiune, ce are de a face; dar despre insusi dlu Brutus asiá: că e chematu a cugetá altmintrele. — Sum stare, de a poté asecurá pre dlu Brutus: espectivulu numai din modestia nu au tá pana acum mai mare publicitate din lu acest'a, ce altcum e inca pendinta si dar precumu fara vre o interpelare l'au f cunoscutu unora din fruntasii ablegatiloru stri dietali: asiá si-va tiente chiaru de a daca dlu Brutus i va spune numele in puca numai catu se scie dlu Brutus: că respectu nu au recursu nicairi pentru aplicare in ministeriu, ci la unele imbolidiri din o parte pre petinte, au datu numai o *deciarare*, si a intr'unu tonu, care dlu Brutus nici candu va fi in stare de a-lu cualificá de tonulu *supplicante* pentru aplicare in ministeriu.

Cu aceste declaratii si eu de incheatu gotiulu meu jurnalisticu cu dlu Brutus, esocotu că mai tardiu nu i va paré reu de tutulu meu amicabile, ca se-si cunosca bine á nii cari lu-stimuléza se sémene neghin'a in rechiarú intre cei ce sunt chemati a lucrá poteri unite spre redicarea natiunei nóstre decaderé, in carea o au adusu impregiar vitrige ale trecutulu.

Melarianu

Protocolulu.

Siedintiei Comitetulu Asociatiunei trannu mane, tinite in 5 martiu e. n. a. c. sub p diulu ordinariu, fiindu de fatia DD. membrii. Sa Dlu Consiliaru Petru Manu, Ilustriu D. Cons. gub. Pavelu Dunc'a, Rev. D. Psingelu Nic. Popea, Rvru. D. prot. I. Ha D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu, D. Zach. Boiu si D. Prof. I. Popescu Secr. I. V. Rusu, D. Cassariu alu Asoc. Const. Stea si Dlu Bibliotecariu N. Cristea.

§ 20. Esc. Sa Dlu Presiedinte presea conspectulu despre starea cassei Asoc. pre tulu acestei siedintie, din care se vede, car cas'a Asoc. are in proprietatea sa suma 26.001 fl. 44 ⁵/₁₀ cr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 21. Se impartesiesco scrisóra in 6 regiu trannu de dto 14 ian. 1867 nr. 20, 23 1866 pre langa care se trimite comit. A unu estrasu din conspectulu despre progres pre sem. II. alu an. scol. 1865/6 alu fostu juristu la universitatea regia in Pest'a si pendiatu alu Asoc. Procopiu Laza, carele it aceea a repausatu inca in an. scol. trecut.

